

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

13 juli 2007

VERSLAG

– van het Rekenhof –

**over de Limburgse Reconversie Maatschappij nv, HWP nv
en Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij nv.
Controle van de rekeningen 2001-2003**

REKENHOF

Limburgse Reconversie Maatschappij nv, HWP nv en Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij nv

Controle van de rekeningen 2001-2003

***Verslag van het Rekenhof
aan het Vlaams Parlement***

Goedgekeurd in de
Nederlandse kamer van het Rekenhof
op 10 juli 2007

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Mijlpalen 2001-2003	5
3	Limburgse Reconversie Maatschappij nv.....	6
3.1	Vergelijkende cijfers jaarrekeningen 2000-2003.....	6
3.2	Bespreking van de jaarrekeningen	7
3.2.1	Financiële vaste activa	8
3.2.2	Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	12
3.2.3	Geldbeleggingen - liquide middelen - te ontvangen intresten	12
3.2.4	Eigen vermogen	13
3.2.5	Voorzieningen	13
3.2.6	Schulden	14
3.2.7	Bedrijfskosten en -opbrengsten	15
3.2.8	Financiële kosten en opbrengsten	15
3.2.9	Uitzonderlijke kosten en opbrengsten	15
4	HWP nv	16
4.1	Vergelijkende cijfers jaarrekeningen 2000-2003.....	16
4.2	Bespreking van de jaarrekeningen	17
5	Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij nv	17
5.1	Ontstaan van LISOM.....	17
5.2	Cijfers jaarrekening 2003	17
6	Gedeeltelijke overname van de activiteiten van het Limburgfonds.....	18
7	Algemeen besluit	19
	Bijlage 1: Brief van het Rekenhof aan LRM	21
	Bijlage 2: Brief van het Rekenhof aan HWP	22
	Bijlage 3: Brief van het Rekenhof aan LISOM	23
	Bijlage 4: Antwoord van LRM en HWP	24
	Bijlage 5: Antwoord van LISOM.....	25
	Bijlage 6: Brief van het Rekenhof aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening	26
	Bijlage 7: Antwoord van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening	27

1 Inleiding

Het Rekenhof heeft de rekeningen 2001-2003 van de Limburgse Re-conversie Maatschappij nv (LRM) en haar gespecialiseerde dochterondernemingen HWP nv en de Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij nv (LISOM) gecontroleerd. De onderzoekscyclus vindt zijn juridische grondslag in artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen. De modaliteiten voor het rekeningenonderzoek van de investeringsmaatschappijen zijn vastgelegd in een protocol van 21 december 1994, gesloten tussen het Vlaams Gewest en het Rekenhof.

Eerder rapporteerde het Rekenhof over de rekeningen van LRM en over de rekeningen van HWP voor de periode van 1 januari 1998 tot 31 december 2000⁽¹⁾. Beide verslagen werden besproken in de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme⁽²⁾ en in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting⁽³⁾.

Over LISOM heeft het Rekenhof tot op heden nog niet gerapporteerd. De vennootschap werd opgericht in 2002, het eerste boekjaar liep van 14 november 2002 tot 31 december 2003.

In het kader van de tegensprekelijke procedure heeft het Rekenhof dit verslag op 10 april 2007 aan LRM, HWP en LISOM voorgelegd. Op 26 april 2007 bezorgde de voorzitter van de raad van bestuur van LRM en HWP een reactie, die enkele aanvullingen ter verduidelijking bevatte. Die aanvullingen werden in dit ontwerpverslag opgenomen. Op 10 mei 2007 antwoordde LISOM geen bedenkingen of replieken te hebben. Op 12 juni 2007 heeft het Rekenhof het verslag gericht aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, die op 25 juni 2007 antwoordde geen opmerkingen te hebben bij het verslag. Alle briefwisseling is als bijlage bij dit verslag opgenomen.

2 Mijlpalen 2001-2003

De netto boekwaarde van de investeringsportefeuille van LRM, gedefinieerd als de financiële vaste activa exclusief de verbonden ondernemingen, evolueerde van 31 miljoen euro op 31 december 2000 naar 35,2 miljoen euro op 31 december 2003.

¹ Respectievelijk stuk 37-F (2001-2002) – Nr. 1, 21 augustus 2002 en stuk 37-A (2001-2002) – Nr. 1, 1 maart 2002.

² Respectievelijk stuk 37-F (2001-2002) – Nr. 2, 5 februari 2003 en stuk 37-A (2001-2002) – Nr. 2, 5 februari 2003.

³ Respectievelijk stuk 37-F (2001-2002) – Nr. 3, 9 mei 2003 en stuk 37-A (2001-2002) – Nr. 3, 9 mei 2003.

In 2001 werden de geldmiddelen van LRM en de uitstaande financiële schuld boekhoudkundig ingebracht bij haar dochteronderneming Mijnen nv. Operationeel veranderde er de facto weinig: de middelen werden op dezelfde wijze beheerd, LRM kon als voorheen over dezelfde fondsen beschikken.

In 2002 werd LISOM opgericht als gespecialiseerde dochter van LRM, voor de uitvoering van de niet-rendementsgebonden activiteiten.

Na opheffing van het Limburgfonds nam LRM in 2003 een gedeelte van de activiteiten van dat fonds over.

Over de gehele periode boekte LRM een winst van 8,9 miljoen euro en werd beslist 21,9 miljoen euro dividenden uit te keren.

Met uitzondering van de verkoop van gronden was er bij HWP geen activiteit.

3 Limburgse Reconversie Maatschappij nv

3.1 Vergelijkende cijfers jaarrekeningen 2000-2003

	<i>(in euro)</i>			
Balans	31-12-2000	31-12-2001	31-12-2002	31-12-2003
Immateriële vaste activa	2.373	5.283	9.710	6.237
Materiële vaste activa	125.142	121.970	124.138	326.586
Financiële vaste activa	314.511.153	336.430.536	336.316.603	337.580.007
Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	2.298.882	5.377.139	5.201.948	13.095.259
Geldbeleggingen	169.529.244	7.605.600	13.676.610	0
Liquide middelen	3.326.968	34.335	26.555	249.523
Overlopende rekeningen	7.280.536	389.255	385.111	14.826
Totaal activa	497.074.299	349.964.117	355.740.676	351.272.438
Kapitaal	208.047.367	208.047.367	208.047.367	208.047.367
Reserves	128.680.634	127.916.256	130.990.463	115.716.730
Voorzieningen	11.725.000	9.799.543	4.841.673	4.841.673
Schulden op meer dan 1 jaar	107.153.153	0	0	0
Schulden op ten hoogste 1 jaar	41.265.494	4.200.741	11.858.642	22.666.510
Overlopende rekeningen	202.652	209	2.530	157
Totaal passiva	497.074.299	349.964.117	355.740.676	351.272.438

Resultatenrekening	2000	2001	2002	2003
Bedrijfsopbrengsten	513.161	733.105	743.173	990.813
Bedrijfskosten	-2.210.590	-7.834.821	-2.291.544	-3.399.874
Financiële opbrengsten	18.441.267	11.771.783	15.967.108	3.788.044
Financiële kosten	-14.487.806	-5.932.367	-1.492	-1.020.507
Uitzonderlijke opbrengsten	0	6.883.823	200	5.732
Uitzonderlijke kosten	-1.789.785	-39.827	-5.299.593	-6.157.940
Resultaat van het boekjaar	466.248	5.581.696	9.117.851	-5.793.732

Resultaatverwerking	2000	2001	2002	2003
Wijziging reserves	466.248	-764.378	3.074.207	-15.273.732
Vergoeding van het kapitaal	0	6.346.074	6.043.644	9.480.000
	466.248	5.581.696	9.117.851	-5.793.732

Op 31 december 2003 bedroeg het balanstotaal van LRM 351,3 miljoen euro, tegenover 497,1 miljoen euro op 31 december 2000. Die daling met 145,8 miljoen euro is voornamelijk het gevolg van de inbreng in 2001 in Mijnen nv van de geldmiddelen (actiefzijde) en uitstaande schulden (passiefzijde).

Op 31 december 2003 waren de activa voornamelijk samengesteld uit financiële vaste activa ter waarde van 337,6 miljoen euro en een vordering op het Vlaams Gewest van 11,3 miljoen euro. Die vordering is het resultaat van de overname van de verplichtingen voor het Limburgfonds. De financiële vaste activa bestonden voor 35,2 miljoen euro uit een investeringsportefeuille en voor 302,4 miljoen euro uit verbonden ondernemingen.

Op 31 december 2003 bestonden de passiva hoofdzakelijk uit een eigen vermogen van 323,8 miljoen euro en 16,1 miljoen euro nog uit te betalen dividenden, die voornamelijk betrekking hebben op de hefboomprojecten die LISOM beheert. De betaling van die dividenden gebeurt in schijven die overeenkomen met de realisatie van de projecten.

In totaal boekte LRM tijdens de boekjaren 2001, 2002 en 2003 een winst van 8,9 miljoen euro en werd beslist 21,9 miljoen euro dividenden uit te keren.

3.2 Bespreking van de jaarrekeningen

Hieronder volgt een bespreking van de belangrijkste rubrieken van de jaarrekeningen.

3.2.1 Financiële vaste activa

De financiële vaste activa kenden in 2001 een sprong van bijna 22 miljoen euro. Die sterke toename was voor circa 19 miljoen euro te danken aan een kapitaalsverhoging bij Mijnen nv (zie verder). In 2002 en 2003 werd de nominale groei van participaties en leningen in grote mate tenietgedaan door een toename van de geboekte waardeverminderingen.

Het merendeel van de financiële vaste activa zijn deelnemingen in en leningen aan verbonden ondernemingen, met andere woorden ondernemingen waarvan LRM minimaal 50% van de aandelen bezit.

(in euro)

Verbonden ondernemingen	31-12-2000	31-12-2001	31-12-2002	31-12-2003
Mijnen	274.789.972	293.761.088	293.761.088	293.761.088
HWP	3.418.216	3.418.213	2.934.755	2.934.755
LISOM	0	0	64.900	64.900
Immocom	495.539	495.539	495.539	495.539
Pieters De Gelder	pm	pm	pm	pm
Brustem Industrie Park	123.947	433.814	433.814	681.707
ETGI	557.760	634.191	634.191	0
Groene Energie Maatschappij	0	0	93.750	93.750
Totaal deelnemingen	279.385.431	298.742.845	298.418.037	298.031.739
Pieters De Gelder	4.090.243	4.090.243	4.090.243	4.090.243
Brustem Industrie Park	0	0	0	248.000
Totaal vorderingen	4.090.243	4.090.243	4.090.243	4.338.243

Toelichting bij de belangrijkste wijzigingen:

- **Mijnen:** op 13 december 2001 heeft LRM een kapitaalsverhoging doorgevoerd voor bijna 19 miljoen euro, door een inbreng van 165,5 miljoen euro geldbeleggingen, liquide middelen en erop te ontvangen intresten te verminderen met 146,5 miljoen euro ingebrachte schulden en erop te betalen intresten. Op 31 december van de boekjaren 2001, 2002 en 2003 bedroeg volgens de gepubliceerde jaarrekeningen het eigen vermogen van Mijnen nv respectievelijk 310,3 miljoen euro, 275 euro en 287 miljoen euro. Hoewel dat eigen vermogen in 2002 en 2003 lager was dan de geboekte waarde van 293,76 miljoen euro, werden er geen waardeverminderingen geboekt vanwege het niet-duurzame karakter van de minderwaarde. Aangezien het Rekenhof geen controlebevoegdheid heeft over Mijnen nv, kan het die stelling niet beoordelen. LRM stelt in haar antwoord⁽⁴⁾ dat de participatiewaarde van Mijnen nv soms hoger is dan

⁴ Zie bijlage 4.

de eigen vermogenswaarde van de vennootschap omdat soms belangrijke dividenden worden uitgekeerd aan LRM. Structureel maakt Mijnen nv echter winst en afhankelijk van de opvraging van de dividenden zal de verhouding van de participatiewaarde tegenover de eigen vermogenwaarde zich corrigeren.

- HWP: in 2002 werd een waardevermindering van bijna een half miljoen euro geboekt⁵.
- Brustem Industrie Park: een belangrijke kapitaalsverhoging op 17 oktober 2001 en op 31 oktober 2003.
- ETGI: een kapitaalsverhoging op 28 juni 2001 en een verkoop van de volledige participatie op 9 juli 2003.
- Groene Energie Maatschappij: de vennootschap werd opgericht op 27 juni 2002, LRM nam een deelneming van 375 duizend euro en heeft 93,75 duizend euro volgestort.
- Pieters De Gelder: LRM heeft de participatie behouden bij de verkoop van Limburgse Participatie Maatschappij (LPM) in 1997, maar die zal definitief worden uitgeboekt bij de sluiting van het faillissement. De lening van ruim 4 miljoen euro (165 miljoen BEF) is volledig geprovisioneerd⁶.

Daarnaast bevatten de financiële vaste activa ook deelnemingen in en leningen aan ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat, met andere woorden ondernemingen waarvan LRM minder dan 50% van de aandelen bezit.

(in euro)

Ondernemingen met deelnemingsverhouding	31-12-2000	31-12-2001	31-12-2002	31-12-2003
ETGE	4.958	31	31	0
Cegeka	2.231.042	2.231.042	2.231.042	2.231.042
Interlin Invest	248	248	248	9.183.471
Hizodecor	248	248	248	248
Agglo	248	248	248	248
Ambiorix	480.418	480.418	480.418	480.418
RCH	371.840	371.840	371.840	371.840
Added Logistics	1	1	1	1
Care4Data	4.709.977	4.709.977	4.709.977	0
Spindor	2.499.593	2.499.593	2.499.593	2.499.593
Scana Noliko	9.000.000	9.000.000	9.000.000	9.000.000
Anaxis	667.878	667.878	667.878	667.878
Value Retail	0	61.220	61.220	61.220
Bio Racing Holding	0	8.872	8.872	8.872

⁵ HWP komt gedetailleerd aan bod in deel 4 van dit verslag.

⁶ Zie punt 3.2.5 van dit verslag.

Ondernemingen met deelnemingsverhouding	31-12-2000	31-12-2001	31-12-2002	31-12-2003
Bio Racer	0	500	500	500
A&Sap Group	0	1.191.000	1.376.000	1.524.000
Sap Werving en Selectie	0	263	263	263
Prato Services	0	7.389	7.389	7.389
Sap	0	406	406	406
Asap Interim	0	7.506	7.506	7.506
3DDD	0	0	247.845	247.845
Manuservices	0	0	200	200
Roam Chemie	0	0	6.405	6.405
BRT/Kopal	0	0	1.000	1.000
Di Legno Interiors	0	0	496.000	496.000
Summit Engineering	0	0	1.490	1.490
Gia Holding	0	0	0	125.000
A&L Jeubis	0	0	0	100.000
Delicatessen Catering	0	0	0	150.000
Waardeverminderingen	-1.271.488	-1.271.488	-5.937.623	-6.972.758
Totaal deelnemingen	18.694.962	19.967.192	16.238.997	20.200.077
Interlin Invest Acol	5.763.513	5.763.513	5.763.513	0
Interlin Invest AL	433.889	433.889	433.889	0
Added Logistics	371.840	371.840	325.360	232.400
Ambiorix	61.973	185.920	185.920	148.736
Care4Data	1.412.993	1.412.993	1.412.993	0
Value Retail	0	417.754	417.754	417.754
Bio Racing Holding	0	495.787	1.000.000	1.000.000
Prato Services	0	150.000	250.000	250.000
Manuservices	0	0	2.000.000	2.000.000
Care4Data	0	0	500.000	0
Roam Chemie	0	0	495.787	495.787
Bio Racing Holding	0	0	100.000	100.000
Di Legno Interiors	0	0	248.736	248.736
Summit Engineering	0	0	125.000	125.000
Gia Holding	0	0	0	375.000
BRT/Kopal	0	0	0	750.000
Spin Group	0	0	0	280.000
Waardeverminderingen	0	0	0	-310.394
Totaal vorderingen	8.044.209	9.231.696	13.258.952	6.113.019

Toelichting bij de belangrijkste wijzigingen:

- Interlin Invest: in 1999 werd een achtergestelde converteerbare obligatielening toegestaan van 5,76 miljoen euro (232,5 miljoen BEF) en een achtergestelde lening van bijna 434 duizend euro (17,5 miljoen

BEF). Op 1 april 2003 nam LRM opnieuw deel aan een achtergestelde obligatielening voor 495 duizend euro. Op 15 september 2003 werden alle leningen, inclusief alle gelopen intresten, omgezet in een kapitaalsverhoging. Tegelijkertijd bracht LRM 2 miljoen euro cash in.

- Care4Data: naast de al bestaande achtergestelde lening van 1,4 miljoen euro, heeft LRM op 14 februari 2002 een bijkomende lening verstrekt van 500 duizend euro. Op 22 mei 2003 hebben alle betrokken partijen een reddingsplan opgesteld, bekrachtigd met een kaderovereenkomst. Als gevolg daarvan werden de aandelen in het bezit van LRM verkocht voor 1 euro en werden de uitstaande leningen, inclusief de gelopen intresten, herschikt in een nieuwe lening van 2,1 miljoen euro. Aangezien LRM dan niet meer over een deelneming in Care4Data beschikte, verhuisde de lening boekhoudkundig naar de rubriek andere vorderingen binnen de financiële vaste activa.
- Waardeverminderingen: op het einde van het boekjaar bepaalt een evaluatierapport van de investeringsdossiers welke waardeverminderingen noodzakelijk zijn. De waardeverminderingen op de deelnemingen namen sterk toe in 2002 en 2003, en waren te wijten aan een beperkt aantal grote dossiers.

Ten slotte bevatten de financiële vaste activa ook leningen en borgtochten in contanten aan ondernemingen waarin LRM geen deelneming bezit.

(in euro)

Vorderingen en borgtochten in contanten	31-12-2000	31-12-2001	31-12-2002	31-12-2003
Nicolai/Biofru	495.787	495.787	396.630	297.472
Conveyor Services Genk	3.800.000	3.652.752	3.514.684	3.394.395
Di Legno Interiors	0	187.000	0	0
Festen Interieur	0	62.500	187.500	178.125
Rane	0	0	124.000	124.000
JM Construct	0	0	125.000	125.000
Doxis Lightning	0	0	111.600	86.800
Grispa	0	0	0	500.000
IPTE	0	0	0	3.000.000
Prime Air	0	0	0	125.000
Gymna	0	0	0	125.000
Care4Data	0	0	0	2.115.424
IPTE	0	0	0	84.862.71
Waardeverminderingen	0	0	-150.000	-1.259.410
Borgtochten	521	521	961	440
Totaal	4.296.308	4.398.559	4.310.374	8.896.929

Toelichting bij de belangrijkste wijzigingen:

- Di Legno Interiors: op 4 april 2001 stond LRM een achtergestelde lening toe van 10 miljoen BEF, die werd opgenomen in 3 schijven (100 duizend euro op 21 mei 2001, 87 duizend euro op 11 december 2001 en 61,7 duizend euro op 20 juni 2002). Op 19 december 2002 sloot LRM een investeringsovereenkomst, waarbij ze zich heeft verbonden tot een kapitaalsverhoging van 496 duizend euro. Op 31 december 2001 bedroeg het uitstaande saldo van de lening 187 duizend euro, geboekt als andere vordering bij de financiële activa. Nadat LRM in 2002 deelnam in het kapitaal, verschoof die rapportering naar de ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat.
- Care4Data: de herschikte lening waarvan hierboven al sprake werd vanaf 2003 in deze rubriek geboekt, aangezien LRM niet meer over een participatie in het kapitaal beschikte.
- IPTE: op 13 maart 2003 sloot LRM een investeringsovereenkomst met IPTE, ter uitvoering waarvan op 18 april 2003 een achtergestelde lening van 3 miljoen euro werd toegekend. Op dezelfde datum werd eveneens een aandeelhouders- en warranthoudersovereenkomst gesloten.
- Waardeverminderingen: zie commentaar hierboven.

3.2.2 Vorderingen op ten hoogste 1 jaar

De vorderingen op ten hoogste 1 jaar kenden in 2001 en 2002 een sprong tegenover 2000. Die sprong is voor respectievelijk 3,6 en 3,5 miljoen euro te wijten aan de rekening-courant met Mijnen nv, die op het einde van beide boekjaren een debetsaldo vertoonde. Op 31 december 2003 beschikte LRM over een uitzonderlijke vordering van 11,3 miljoen euro op het Vlaams Gewest, doordat zij mijnwerkersleningen en cofinanciering van EFRO-steun had voorgefinancierd, nadat ze een deel van de activiteiten van het Limburgfonds had overgenomen.

3.2.3 Geldbeleggingen - liquide middelen - te ontvangen intresten

Op 31 december 2000 beschikte LRM nog over een ruime kaspositie, bestaande uit geldbeleggingen (aandelen en vastrentende effecten), zicht- en termijnrekeningen en te ontvangen intresten (als onderdeel van de overlopende rekeningen). Het merendeel van die middelen heeft zij echter op 13 december 2001 ingebracht in Mijnen nv, waardoor de kaspositie van LRM als vennootschap spectaculair daalde.

(in euro)

Kaspositie	31-12-2000	31-12-2001	31-12-2002	31-12-2003
Geldbeleggingen	169.529.244	7.605.600	13.676.610	0
Liquide middelen	3.326.968	34.335	26.555	249.523
Te ontvangen intresten	5.604.840	374.559	370.958	5.354
Totaal	178.461.052	8.014.494	14.074.123	254.877

3.2.4 Eigen vermogen

Het eigen vermogen (kapitaal en reserves) van de vennootschap fluctueerde volledig volgens het behaalde resultaat en de dividenduitkeringen. Het bleef nagenoeg stabiel van 2000 tot 2003:

	<i>(in euro)</i>			
	31-12-2000	31-12-2001	31-12-2002	31-12-2003
Eigen vermogen	336.728.001	335.963.623	339.037.830	323.764.097

Het eigen vermogen uitgedrukt als percentage van het balanstotaal steeg van 67,7% op 31 december 2000 tot 92,2% op 31 december 2003, als gevolg van de inbreng van de financiële schulden in Mijnen nv op 13 december 2001.

3.2.5 Voorzieningen

De voorzieningen evolueerden van 2000 tot 2003 als volgt:

	<i>(in euro)</i>			
	31-12-2000	31-12-2001	31-12-2002	31-12-2003
Lening Pieters De Gelder	4.090.500	4.090.500	4.090.500	4.090.500
Aannemersaansprakelijkheid Pieters De Gelder	791.000	751.173	751.173	751.173
Algemene voorziening bij verkoop LPM	6.843.500	0	0	0
Strategisch Toeristisch Actieplan	0	2.478.935	0	0
Studie spoorwegennet	0	2.478.935	0	0
Totaal	11.725.000	9.799.543	4.841.673	4.841.673

Toelichting bij de belangrijkste wijzigingen:

- De onder de financiële vaste activa opgenomen lening aan Pieters De Gelder werd volledig geprovisioneerd.
- Daarnaast bestonden nog hangende dossiers voor de door LRM overgenomen aannemersaansprakelijkheid van Pieters De Gelder.
- De algemene voorziening die werd aangelegd bij de verkoop van LPM in 1997, kon in 2001 volledig worden teruggenomen.
- Ingevolge beslissingen van de Vlaamse Regering op 14 december 2001 voorzag LRM telkens in 100 miljoen BEF voor conceptstudies in het kader van het *Strategisch Toeristisch Actieplan* (STAP) voor Limburg en studies voor het project *Uitbouw spoorwegennet Limburg*.

Bij de oprichting van LISOM in 2002 werden beide projecten overgedragen aan die vennootschap⁽⁷⁾.

3.2.6 Schulden

De schulden, zowel die op meer dan 1 jaar als die op ten hoogste 1 jaar, evolueerden van 2000 tot 2003 als volgt:

	<i>(in euro)</i>			
	31-12-2000	31-12-2001	31-12-2002	31-12-2003
Schulden	148.418.647	4.200.741	11.858.642	22.666.510

De schulden daalden sterk door de inbreng van de financiële schulden in Mijnen nv in 2001. Op 31 december 2001 bestonden de schulden nagenoeg volledig uit te betalen dividenden, op 31 december 2002 aangevuld met aan LISOM uit te betalen bedragen. In 2003 kwamen daarbij schulden die voortvloeiden uit de overname door LRM van een gedeelte van de activiteiten van het Limburgfonds.

Op 31 december 2001 stonden er voor 3,7 miljoen euro te betalen dividenden bij de schulden. Dat betreft de tegenwaarde van 150 miljoen BEF waarvan het vorige verslag van het Rekenhof over LRM melding maakte: *Het bedrag van 291.310.000 BEF als winstuitkering voor het boekjaar 1998 bevat 150 miljoen BEF die wordt uitgekeerd ten behoeve van het in het kader van het Actieplan voor Limburg voorgedragen hefboomproject Kenniscentrum Limburg.*

Op 31 december 2002 stonden er voor 7,3 miljoen euro te betalen dividenden bij de schulden: nog steeds 3,7 miljoen euro voor het Kenniscentrum Limburg, aangevuld met 3,6 miljoen euro voor de aanleg van basisinfrastructuur op het mijnterrein te Maasmechelen. Daarvoor werden door een beslissing van de Vlaamse Regering van 13 juli 2001 voor 5,8 miljoen euro dividenden vrijgemaakt, waarvan al 2,2 miljoen euro werd betaald in 2002. Daarnaast had LRM een schuld van 4,3 miljoen euro tegenover LISOM, naar aanleiding van de overdracht van de al door LRM opgestarte projecten *Strategisch Toeristisch Actieplan* en *Uitbouw spoorwegnet Limburg*.

Op 31 december 2003 waren de uit te betalen dividenden nog meer opgelopen: nog 2,8 miljoen euro van de oorspronkelijke 3 miljoen euro voor het Masterplan Nationaal Park Hoge Kempen, 3,4 miljoen euro van de oorspronkelijke 3,9 miljoen euro voor het Provinciaal Gallo-Romeins Museum te Tongeren en 2,6 miljoen euro voor impulsfinanciering voor de onderzoeksactiviteiten van de transnationale Universiteit Limburg (tUL).

⁷ Zie punt 5 van dit verslag.

3.2.7 *Bedrijfskosten en -opbrengsten*

Het bedrijfsresultaat evolueerde van 2000 tot 2003 als volgt:

	<i>(in euro)</i>			
	31-12-2000	31-12-2001	31-12-2002	31-12-2003
Bedrijfsresultaat	-1.697.429	-7.101.716	-1.548.371	-2.409.061

De sterke schommelingen waren hoofdzakelijk te wijten aan een beperkt aantal boekingen met een grote impact: in 2001 werd een voorziening aangelegd van tweemaal 2,5 miljoen euro (100 miljoen BEF) voor de projecten *Strategisch Toeristisch Actieplan* en *Uitbouw spoorwegnet Limburg*.

3.2.8 *Financiële kosten en opbrengsten*

Het financiële resultaat evolueerde van 2000 tot 2003 als volgt:

	<i>(in euro)</i>			
	31-12-2000	31-12-2001	31-12-2002	31-12-2003
Financieel resultaat	3.953.461	5.839.416	15.965.616	2.767.537

De sterke schommelingen waren hoofdzakelijk te wijten aan een beperkt aantal boekingen of gebeurtenissen met een grote impact:

- de financiële opbrengsten daalden na de overdracht van de geldbeleggingen naar Mijnen nv in 2001, maar werden in 2002 gunstig beïnvloed door 13,75 miljoen euro dividenden van Mijnen nv;
- de financiële kosten vervielen grotendeels na de inbreng van het consortiumkrediet bij Mijnen nv in 2001; in datzelfde jaar werden ze voor 5 miljoen euro gunstig beïnvloed door een terugname van waardeverminderingen op aandelen, wat boekhoudkundig als een negatieve kost wordt verwerkt.

3.2.9 *Uitzonderlijke kosten en opbrengsten*

Het uitzonderlijk resultaat evolueerde van 2000 tot 2003 als volgt :

	<i>(in euro)</i>			
	31-12-2000	31-12-2001	31-12-2002	31-12-2003
Uitzonderlijk resultaat	-1.789.785	6.843.996	-5.299.393	-6.152.208

De sterke schommelingen waren hoofdzakelijk te wijten aan een beperkt aantal boekingen met een grote impact: in 2001 een terugname van de voorzieningen voor bijna 6,9 miljoen euro (zie ook punt 3.2.5), in 2002 en 2003 belangrijke waardeverminderingen op de financiële vaste activa.

Volgens LRM⁽⁸⁾ is de schommeling van de resultaten sterk afhankelijk van de voorzieningen die vastgelegd worden. Zij stelt dat niet alle voorzieningen hebben geleid tot effectieve waardeverminderingen en dat enkel het dossier Care4Data in deze periode verloren is gegaan.

4 HWP nv

4.1 Vergelijkende cijfers jaarrekeningen 2000-2003

<i>(in euro)</i>				
Balans	31-12-2000	31-12-2001	31-12-2002	31-12-2003
Materiële vaste activa	2.616.239	2.612.593	278.994	275.634
Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	26.572	12.678	1.873.429	7.623
Geldbeleggingen	805.000	854.000	865.000	2.730.000
Liquide middelen	12.797	3.972	5.517	20.921
Overlopende rekeningen	1.651	473	188	1.328
Totaal activa	3.462.259	3.483.715	3.023.129	3.035.506
Kapitaal	6.624.954	6.624.954	6.624.954	6.624.954
Overgedragen resultaat	-3.164.174	-3.145.453	-3.689.906	-3.590.418
Voorzieningen	0	0	88.000	0
Schulden op ten hoogste 1 jaar	1.456	4.197	62	970
Overlopende rekeningen	23	17	19	0
Totaal passiva	3.462.259	3.483.715	3.023.129	3.035.506
Resultatenrekening	2000	2001	2002	2003
Bedrijfsopbrengsten	3.471	0	0	0
Bedrijfskosten	-11.698	-15.614	-100.891	74.421
Financiële opbrengsten	14.357	34.523	26.489	25.098
Financiële kosten	-11.084	-188	-70	-31
Uitzonderlijke opbrengsten	0	0	796	0
Uitzonderlijke kosten	-468.669	0	-470.778	0
Resultaat van het boekjaar	-473.623	18.721	-544.453	99.488
Resultaatverwerking	2000	2001	2002	2003
Toewijzing aan overgedragen resultaat	-473.623	18.821	-544.453	99.488
	-473.623	18.821	-544.453	99.488

⁸ Zie bijlage 4.

Op 31 december 2003 was HWP een vennootschap met een erg eenvoudige balansstructuur: de activa bestonden bijna volledig uit geldmiddelen, de passiva uit eigen vermogen.

4.2 Bespreking van de jaarrekeningen

In 2002 verkocht HWP voor 1,85 miljoen euro gronden aan de gemeente As. Het had die gronden in 1996 immers van de gemeente verworven met een ontbindende voorwaarde: ingeval het Fenix-project niet zou worden gerealiseerd, zou de gemeente de gronden opnieuw verwerven voor 90% van de oorspronkelijke verkoopprijs. Daarnaast werd een klein perceel particulier verkocht voor 1.051,07 euro. Als gevolg daarvan verminderden in 2002 de materiële vaste activa en stegen de vorderingen, na ontvangst van de gelden in 2003 verminderden de vorderingen en stegen de geldbeleggingen.

Door de minderwaarde bij de verkoop van de terreinen, maar ook door de opname van een voorziening van 88 duizend euro voor het onderhoud op bosgronden leed HWP in 2002 verlies. In 2003 werd de aangelegde voorziening teruggenomen, waardoor de bedrijfskosten in dat boekjaar zelfs negatief werden.

5 Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij nv

5.1 Ontstaan van LISOM

Op 19 juli 2002 wees de Vlaamse Regering in een kaderbeslissing 146,97 miljoen euro van de LRM-middelen toe aan de financiering van niet-rendementsgebonden opdrachten.

Om de niet-rendementsgebonden opdrachten uit te voeren keurde de Vlaamse Regering op 18 oktober 2002 de oprichting en erkenning van de nv Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij (LISOM) als gespecialiseerde dochteronderneming van LRM goed, formeel bekrachtigd door een besluit van de Vlaamse Regering van dezelfde datum. Op 14 november 2002 werd de oprichtingsakte van LISOM verleden.

5.2 Cijfers jaarrekening 2003

Voor LISOM zijn geen vergelijkende cijfers uit het verleden beschikbaar, het eerste boekjaar werd afgesloten op 31 december 2003.

	(in euro)
Balans	31-12-2003
Materiële vaste activa	44.450
Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	606.865
Liquide middelen	98.726
Overlopende rekeningen	131.403
Totaal activa	881.443
Kapitaal	65.000
Overgedragen resultaat	-23.414
Schulden op ten hoogste 1 jaar	839.773
Overlopende rekeningen	85
Totaal passiva	881.443
Resultatenrekening	2003
Bedrijfsopbrengsten	2.191.228
Bedrijfskosten	-2.210.769
Financiële opbrengsten	1.485
Financiële kosten	-5.305
Uitzonderlijke kosten	-53
Resultaat van het boekjaar	-23.414
Resultaatverwerking	2003
Toewijzing aan overgedragen resultaat	-23.414
	-23.414

De activa en passiva van de vennootschap waren beperkt en bestonden langs de actiefzijde hoofdzakelijk uit vorderingen en langs de passiefzijde uit schulden, waaronder een kortetermijnlening van circa een half miljoen euro.

De bedrijfsopbrengsten bestonden volledig uit doorrekening van prestaties en doorfacturatie aan LRM voor het *Strategisch Toeristisch Actieplan* en de studie voor het project *Uitbouw spoorwegnet Limburg*, waarvoor LRM de uitgaven al als schulden had opgenomen (zie punt 3.2.6). De bedrijfskosten bestonden voornamelijk uit studies verricht door derden, met daarnaast eigen werkings- en personeelskosten.

6 Gedeeltelijke overname van de activiteiten van het Limburgfonds

Op 29 juni 2001 besliste de Vlaamse Regering het Limburgfonds af te schaffen en de opdrachten ervan gedeeltelijk toe te wijzen aan het provinciebestuur van Limburg en gedeeltelijk aan LRM. Bij decreet van

22 maart 2002⁹), gepubliceerd op 11 april 2002, werd het Limburgfonds opgeheven.

Tussen het Vlaams Gewest en LRM werd op 21 juni 2002, met inwerkingtreding op 1 januari 2002, een overeenkomst gesloten over de aan LRM toegewezen activiteiten van het Limburgfonds. Die overeenkomst werd aangevuld met een addendum sine dato, dat o.a. stelt dat LRM zo nodig de middelen voor de activiteiten voorfinanciert.

Hoewel het Limburgfonds de iure niet meer bestond sinds 11 april 2002, bleef het de facto voortbestaan en legde het op 31 december 2002 nog een rekening voor bij het Rekenhof. Bij brief van 18 maart 2003 meldde de voogdijminister dat LRM, in afwijking van de overeenkomst van 21 juni 2002, de activiteiten van het Limburgfonds slechts vanaf 1 januari 2003 diende uit te voeren.

Een besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2003¹⁰), met onmiddellijke inwerkingtreding, verdeelde uiteindelijk de middelen van het Limburgfonds.

7 Algemeen besluit

De netto boekwaarde van de investeringsportefeuille van LRM kende van 2000 tot 2003 slechts een bescheiden groei, te wijten aan belangrijke waardeverminderingen die werden geboekt in enkele dossiers.

De geldmiddelen van LRM en de uitstaande financiële schuld werden boekhoudkundig ingebracht bij Mijnen nv. Operationeel veranderde er weinig: de middelen werden op dezelfde wijze beheerd, LRM kon nog altijd de nodige fondsen opvragen. Het beheer van de geldmiddelen verdween wel uit het controledomein van het Rekenhof, dat geen controlebevoegdheid heeft bij Mijnen nv.

Tijdens de boekjaren 2001 tot en met 2003 boekte LRM een winst van 8,9 miljoen euro en werd beslist 21,9 miljoen euro dividenden uit te keren, waardoor de in het verleden aangelegde (ruime) reserves werden aangesproken.

⁹ Decreet houdende wijziging van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen, het Limburgfonds en de Permanente Werkgroep Limburg

¹⁰ Besluit van de Vlaamse regering houdende de vereffening van het Limburgfonds en de toewijzing van de middelen en de opdrachten van het Limburgfonds aan het provinciebestuur Limburg en aan de NV Limburgse Reconversie maatschappij

LISOM werd opgericht als gespecialiseerde dochter van LRM en voert de niet-rendementsgebonden activiteiten uit die haar worden opgedragen door de Vlaamse Regering.

HWP is na de stopzetting van het Fenix-project in 1998 en de erop volgende opruiming van de balansstructuur een vennootschap zonder activiteit, maar met kasmiddelen. Die middelen kunnen de basis vormen voor een nieuw project.

Bijlage 1: Brief van het Rekenhof aan LRM

REKENHOF

09e DIRECTIE

Nr. N 09-3.215.865 N1

Bovenstaande referte dient te worden
herhaald in het antwoord

Brussel, 10 april 2007
Regentschapsstraat 2
1000 BRUSSEL

De heer E. MONARD
Voorzitter van de raad van bestuur van de
Limburgse Reconversie maatschappij

Kempische Steenweg 555
3500 HASSELT

Bijlage : 1 voorontwerp van verslag

BETREFT : Controle van de rekeningen 2001-2003 van de Limburgse Reconversie
Maatschappij nv en haar gespecialiseerde dochterondernemingen HWP nv en de
Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij nv

Conform artikel 4 van het protocol van 21 december 1994, gesloten tussen het
Vlaamse Gewest en het Rekenhof, zendt het Rekenhof u een voorontwerp van
verslag.

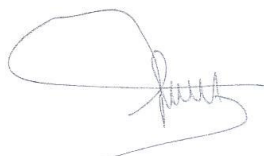
Uw bedenkingen en replieken zullen worden toegevoegd aan dit verslag waarna het
aan de Vlaamse Regering zal worden verstuurd.

Na antwoord van de Vlaamse Regering zal het geheel worden verzonden naar het
Vlaams Parlement.

Voor bijkomende inlichtingen sta ik steeds te uwer beschikking.

In opdracht :

De eerste-auditeur-directeur,

M. DE WOLF

Bijlage 2: Brief van het Rekenhof aan HWP

REKENHOF

09e DIRECTIE

Nr. N 09-3.215.865 N2

Bovenstaande referte dient te worden
herhaald in het antwoord

Brussel, 10 april 2007
Regentschapsstraat 2
1000 BRUSSEL

De heer E. MONARD
Voorzitter van de raad van bestuur van HWP nv

Kempische Steenweg 555
3500 HASSELT

Bijlage : 1 voorontwerp van verslag

BETREFT : Controle van de rekeningen 2001-2003 van de Limburgse Reconversie Maatschappij nv en haar gespecialiseerde dochterondernemingen HWP nv en de Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij nv

Conform artikel 4 van het protocol van 21 december 1994, gesloten tussen het Vlaams Gewest en het Rekenhof, zendt het Rekenhof u een voorontwerp van verslag.

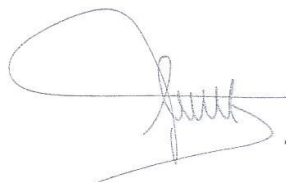
Uw bedenkingen en replieken zullen worden toegevoegd aan dit verslag, waarna het aan de Vlaamse Regering zal worden verstuurd.

Na antwoord van de Vlaamse Regering zal het geheel worden verzonden naar het Vlaams Parlement.

Voor bijkomende inlichtingen sta ik steeds te uwer beschikking.

In opdracht :

De eerste-auditeur-directeur,

M. DE WOLF

Bijlage 3: Brief van het Rekenhof aan LISOM

REKENHOF

09e DIRECTIE

Nr. N 09-3.215.865 N3

Bovenstaande referte dient te worden
herhaald in het antwoord

Brussel, 10 april 2007
Regentschapsstraat 2
1000 BRUSSEL

De heer P. BUTENAERTS
Voorzitter van de raad van bestuur van de
Limburgse Strategische
Ontwikkelingsmaatschappij nv

Kempische Steenweg 555
3500 HASSELT

Bijlage : 1 voorontwerp van verslag

BETREFT : Controle van de rekeningen 2001-2003 van de Limburgse Reconversie
Maatschappij nv en haar gespecialiseerde dochterondernemingen HWP nv en de
Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij nv

Conform artikel 4 van het protocol van 21 december 1994, gesloten tussen het
Vlaams Gewest en het Rekenhof, zendt het Rekenhof u een voorontwerp van verslag.

Uw bedenkingen en replieken zullen worden toegevoegd aan dit verslag, waarna het
aan de Vlaamse Regering zal worden verstuurd.

Na antwoord van de Vlaamse Regering zal het geheel worden verzonden naar het
Vlaams Parlement.

Voor bijkomende inlichtingen sta ik steeds te uwer beschikking.

In opdracht :

De eerste-auditeur-directeur,

M. DE WOLF

Bijlage 4: Antwoord van LRM en HWP**LRM**

De investeringsmaatschappij voor Limburg

REKENHOF
Verzendingsdienst
t.a.v. de heer Stefaan WITTEMANS
Regentschapsstraat 2
1000 BRUSSEL

Onze ref.: LRM/2007078

Hasselt, 26 april 2007

Centrale rekeningen LRM NV

Geachte heer De Wolf

Wij hebben binnen de vennootschap het rapport van het Rekenhof over onze maatschappij doorgenomen.
Globaal kan ik u meedelen dat wij akkoord gaan met de voorliggende tekst.
Graag formuleer ik enkele bijkomende bedenkingen of aanvullingen die sommige delen van de tekst kunnen verduidelijken.

P5 (2de paragraaf)

De vordering op het Vlaams gewest van 11,3 miljoen euro is een resultaat van de overname van verplichtingen voor het Limburgfonds.

P5 (3de paragraaf)

De dividenden die nog uit te keren waren hebben voornamelijk betrekking op de hefboomprojecten die beheerd worden door LISOM NV. (de betaling gebeurt hier in schijven die overeenkomen met de realisatie van de projecten)

P6 (1ste bullet)

De participatiewaarde van de dochtervennootschap MIJNEN NV is hier soms hoger dan de eigen vermogenwaarde van de vennootschap. Dit komt omdat er soms belangrijke dividenden uitgekeerd worden naar LRM NV. Structureel maakt deze vennootschap winst en afhankelijk van de opvraging van de dividenden zal dit zich corrigeren.

P13 Uitzonderlijke resultaten

De resultaten van LRM NV schommelen sterk afhankelijk van de voorzieningen die vastgelegd worden.
Vandaag kan gesteld worden dat niet alle voorzieningen geleid hebben tot effectieve waardeverminderingen. Enkel het dossier Care4Data is in deze periode verloren gegaan.

Verder kan ik U als Voorzitter van HWP NV meedelen dat we geen opmerkingen of bedenkingen hebben op deelstuk 4 van de tekst die betrekking heeft op HWP NV.

Met de meeste hoogachting

Erik Monard
Voorzitter

LRM N.V.
Maatschappelijke zetel: Kempische Steenweg 555 ■ B-3500 Hasselt
Tel. +32-11-24 68 31 ■ Fax +32-11-24 68 50
<http://www.lrm.be> ■ e-mail: lrn@lrn.be
B.T.W. BE 0452 138 972 ■ RPR Hasselt
KBC 450-0566021-82 ■ ING 335-0994425-27

Bijlage 5: Antwoord van LISOM**Aangetekend**

Rekenhof
09^e Directie
M. De Wolf
Eerste-Auditeur-Directeur
Regentschapsstraat 2
1000 Brussel

Hasselt, 10 mei 2007

Onze ref.: LISOM/200700105

**Betreft: voorontwerp van verslag betreffende de controle van de rekeningen
2001 – 2003 van de Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij NV**

Geachte,

In antwoord op uw schrijven met als refertenummer N 09-3.215.865 N3 informeer ik U dat NV LISOM geen bedenkingen of replieken heeft bij het door U op 10 april 2007 overgemaakte voorontwerp van verslag.

Ik hoop U hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met bijzondere achting,

Roland Aerden,
Algemeen Directeur.

Bijlage 6: Brief van het Rekenhof aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening

De heer D. Van Mechelen
Vlaams minister van Financiën en
Begroting en Ruimtelijke Ordening
Phoenixgebouw
Koning Albert II-laan 19
1210 BRUSSEL

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	Brussel
--	--	N 09-3.215.865 B1	12 juni 2007

Controle van de rekeningen 2001-2003 van de Limburgse Reconversie Maatschappij nv (LRM) en haar gespecialiseerde dochterondernemingen HWP nv en de Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij nv (LISOM)

Mijnheer de minister,

Conform artikel 4 van het protocol van 21 december 1994, gesloten tussen het Vlaams Gewest en het Rekenhof, zendt het Rekenhof u het resultaat van zijn controle, aangevuld met de antwoorden van LRM, HWP en LISOM.

Uw antwoord zal worden verwerkt in het verslag aan het Vlaams Parlement. De integrale tekst van uw antwoord zal aan dit verslag worden toegevoegd.

Op last:

Het Rekenhof:

Jozef Van Ingelgem
Griffier

Franki Vanstapel
Eerste voorzitter

Bijlage: 1 ontwerpverslag

Bijlage 7: Antwoord van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening

De heer F. VANSTAPEL, Eerste Voorzitter

REKENHOF
Regentschapsstraat 2
1000 Brussel

Uw kenmerk
N 09-3.215.865 B1

Vragen naar / e-mail
Luc Jansegers
Ronny.noerens@vlaanderen.be

Ons kenmerk
K09-~~4-07~~ - 0716

Telefoonnummer
02/552.67.06
02/552.67.26

Bijlage

Datum

25 JUNI 2007

Betreft: Controle van de rekeningen 2001-2003 van de Limburgse Reconversie Maatschappij nv (LRM) en haar gespecialiseerde dochterondernemingen HWP nv en de Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij nv (LISOM)

Geachte heer Voorzitter,
Geachte heer Vanstapel,

Ik verwijs naar het schrijven van Uw Griffier, de heer Jozef van Ingelgem, die mij namens U het verslag van de controle van de rekeningen 2001-2003 van in rand vermelde vennootschappen, overmaakte.

Met genoegen kan ik U melden dat ik geen opmerkingen heb bij het ontwerp van verslag, noch op de antwoorden geformuleerd door de heer Erik MONARD, Voorzitter raad van bestuur LRM nv en HWP nv en van de heer Roland AERDEN, Algemeen Directeur LISOM nv.

Ik hecht eraan U mijn waardering te laten kennen voor de grondigheid waarmee het (ontwerp)verslag van 12 juni 2007 is opgesteld.

Ik verblijf ondertussen geachte heer Voorzitter, geachte heer Vanstapel

Hoogachtend,

Dirk VAN MECHELEN

Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening